

Slovenski dom

Štev. 90.

V Ljubljani, četrtek 20. aprila 1939.

Leto IV

Jugoslovansko-italijanski sestanek v Benetkah

na katerem bosta dr. Cincar-Markovič in grof Ciano reševala važna vprašanja, ki se nanašajo na odnose med Jugoslavijo, Italijo in Madžarsko

Benetke, 20. aprila. m. V Benetkah pripravljajo vse za sobotni sestanek med jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovičem in italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Sestala se bosta v palači Fini, kjer je bil 1935 tudi sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem. Zaradi priprave za sobotni sestanek je odpotoval v Rim tudi prefekt Julijske Krajine. Jugoslovanski poslanik v Rimu Boško Hristić se je na svojem potovanju v Belgrad ustavil tudi v Benetkah.

Jugoslovanskega zunanjega min. dr. Markoviča bosta spremljala iz Belgrada v Benetke jugoslovanski poslanik v Rimu Boško Hristić

in italijanski poslanik v Belgradu g. Mario Indelli. Grof Ciano bo prispel v Benetke v soboto zjutraj z letalom. Po prihodu tja bo takoj odšel na postajo Santa Lucia, kjer bo sprejel jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Markoviča.

To bo prvo potovanje novega jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markoviča v tujino, kar v italijanski javnosti zelo poudarjajo. Sestanek med dr. Cincar-Markovičem in grofom Ciano bo v nekem oziru dopolnilo madžarskega državnika obiska v Rimu. Razen tega bosta zunanja ministra pri svojih posvetih uredila več vprašanj, ki se tičejo jugoslovansko-italijanskih političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov, ki so se

začeli razveseljivo razvijati po sklenitvi belgrajskih sporazumov in ki so dobili še posebno potrdilo v prijateljskem vedenju Jugoslavije ob zasedbi Albanije.

Pri tej priliki bodo v Benetkah priredili jugoslovanskemu zunanjemu ministru na čast razne slovesnosti ter več sprejemov v palači Corner, kjer je sedež beneške prefekture. Sestanek bo po italijanskem mnenju poglobil prijateljske zveze med Italijo in Jugoslavijo, ki so potrebne zlasti v sedanjem času, in bo končno pomagal urediti vsa vprašanja, ki so še nerešena med Jugoslavijo in Madžarsko. Madžarska in Jugoslavija naj bi po italijanski želji začeli s čim tesnejšim sodelovanjem v korist Podonavja in evropskega miru.

Vesti 20. aprila

Hitler je včeraj sprejel maršala Göringa, ki je dopotoval iz Rima. Göring mu je natanko poročal o razgovorih, ki jih je imel te dni z italijanskimi voditelji.

Italijanski vladar je v posebni avdienci sprejel še enkrat albansko odposlanstvo, ki mu je v nedeljo prineslo albansko krono.

Mirovna poslanica predsednika Roosevelta ni popolna, pišejo nekateri francoski listi, češ da v seznamu držav, ki jih je navedel Roosevelt, ni Nemčije in Italije. Po mišljenju teh listov ni nikjer zapisano, da bi v desetih letih morda — če se razmere spremenijo —

Če pogledamo deset let nazaj, vidimo, da so se zgodile še neverjetnejše reči, kakor pa bi bilo to...

Tisoči in tisoči ameriških prostovoljcev bi se takoj priglasili v francosko vojsko, če bi bila Francija napadena, še preden bi Amerika uradno sklenila dati pomoč Franciji, je izjavil polkovnik Thénault, ki je od leta 1915 do 1918 poveljeval slovitemu Lafayettevemu letalskemu oddelku, v katerem so bili sami ameriški letalski prostovoljci.

Deset letal so sklenili podariti francoski vojski tujci, ki živijo v Franciji. Zbirko za to tujsko eskadriljo je začel jugoslovanski izseljenec Rafalović, ki je v dveh dneh dobil že 900.000 frankov. Vsega je treba za letala 10 milijonov frankov.

Iz Pariza je skrivaj odpotoval polkovnik Lister, bivši poveljnik rdečih mednarodnih brigad v Španiji. Španska vlada je zahtevala od Francije, naj ji rdečega junaka izroči zaradi 21 dokazanih umorov.

V Madridu je vojno sodišče obsodilo na smrt generala Aranguera, ki je bil leta 1936, ob začetku državljanske vojne, poveljnik Barcelone in je s svojim nastopom preprečil, da nacionalisti v Barceloni niso uspeli. Dva sinova generala Aranguera sta bila prostovoljca v Francovi vojski in sta bila oba hudo ranjena.

Španska vlada je odpovedala del sporazumov, s katerimi je bila Španija vezana od leta 1930 na Zvezo narodov.

Na snočnjih slovesnostih za Hitlerjevo 50. letnico so med poročili o prireditvah nemške radijske postaje oddajale koroske slovenske narodne pesmi v nemškem jeziku.

General Franco je bil včeraj v Cadixu, kjer mu je prebivalstvo južne Španije priredilo veličastne manifestacije. V nagovoru je general Franco dejal, da je bilo v Španiji prelito dovolj krvi, zaradi česar hoče ostati Španija izven vojnih spletk in zvez ter se posvetiti samo svoji obnovi.

Novo, edino češko stranko bodo s 1. majem ustanovili na Češkem in Moravskem. Imenovala se bo »Stranka narodne vzajemnosti«.

Hitler je danes dopoldne sprejel češkega predsednika dr. Hacha, ki mu je izrekel voščila za 50. letnico in se z njim posvetoval o ureditvi pravnega položaja za Češko in za Moravsko.

Francoski zunanji minister Bonnet je včeraj govoril o političnem položaju ter dejal, da je nemogoče, da bi Španija sodelovala v morebitni evropski vojni. Taka zagotovila je dobil francoski poslanik maršal Petain od španskih voditeljev.

Maršal Göring je včeraj sprejel zastopnike vojne letalstva iz raznih držav, ki so prišli na slovesnost ob Hitlerjevi 50. letnici. Med njimi je bil tudi poveljnik jugoslovanskega letalstva general Janković.

Angleški zunanji minister lord Halifax je včeraj poročal v gornji zbornici o zunanjepolitičnih dogodkih in dejal, da je angleška vlada istih misli kakor Roosevelt, da pa meni, da so vojaške zveze koristnejše od konferenc, čeprav je pripravljena sodelovati v vsaki akciji za ohranitev miru.

Francoska vlada naj bi bila ponudila Turčiji pokrajino Aleksandretto in celo vso Sirijo, če bi se Turčija brezpogojno pridružila francosko-angleški obrambni zvezi proti Nemčiji in Italiji — vedo poročati nekateri evropski listi.

Romunski zunanji minister Gafeneu je po svojih razgovorih v Berlinu dal nemškemu listom izjavo, v kateri pravi, da upa na srečen razvoj romunsko-nemških odnosov. Poročajo, da bo nemški zunanji minister Ribbentrop kmalu obiskal Bukarešto.

Slovesnosti ob Hitlerjevi 50. letnici se udeležujejo uradna zastopstva 23 držav. Anglija in Francija nista poslali uradnih zastopnikov, pač pa je Hitler povabil generala Fulerja in lorda Brocketa kot svoja posebna gosta.

Angleško ministrstvo za vojno preskrbo bo ustanovljeno prihodnji teden, pravi poluradno poročilo iz Londona.

Romunija hoče v vsakem primeru ostati nevtralna in se ne bo vmešavala v evropske spore — to je stališče, ki ga je po mnenju angleških listov zastopal romunski zunanji minister Gafeneu pri svojih posvetovanjih v Berlinu.

Poljska vlada je sklenila jamčiti Litvi, Estoniji in Letoniji njihove meje in bo z njimi sklenila posebne vojaške sporazume — poročajo iz Varšave.

Angleški poslanik v Berlinu se bo kmalu vrnil na svoje službeno mesto, v čemer vidijo, da je mednarodna napetost popustila.

složno politiko med Italijo, Nemčijo in Madžarsko ni, kakor je vedno razveseljivejši razvoj od političnih odnosov med Jugoslavijo in med Madžarsko: razvoj, ki prihaja do vidnega izraza na obeh straneh.

Preiskava zaradi požara na parniku „Paris“

Pariz, 20. apr. o. V Havreu se je že včeraj začela natančna, a težavna preiskava o vzrokih požara na velikem parniku »Paris«. Preiskavo vodi minister za trg, mornarico Chappedelaine sam.

Minister si je ogledal parnik ter nato zaslíhal več uslužbencev parnika in uradnikov družbe Cie Gle. Transatlantique. Minister je odredil, da tečeta vzporedno tehnična in upravna preiskava. Chappedelaine je na vprašanje častnikarjev izjavil, da je družba dobila pred dnevi pretilno pismo. Ko je to izvedela, je izdala obširne varnostne ukrepe ter opozorila na to tudi oblast. Pretilno pismo se je nanašalo tudi na parnik »Normandie«. Navzlic obširnim varnostnim ukrepom ni bilo ničesar odkrito niti na »Normandiji« niti na »Parisu«. Kaže, da je bilo središče požara v pekarni ladje, posebno v oddelku, kjer se je nahajala moka. Edino to je mogla dozdaj ugotoviti preiskava. Vse pa kaže, da so požar podtaknili komunistični strokovničarji, ki imajo s to družbo že stare spore.

Polkovnik Lindbergh — vrhovni nadzornik ameriškega letalstva

Washington, 20. aprila. m. Vojni minister je dal izjavo častnikarjem, da je polkovnik Lindbergh, ki se je pred kratkim vrnil iz Evrope, poklican v aktivno vojaško službo ter da je svoje novo mesto že nastopil. Lindbergh, ki je rezervni zrakoplovni častnik, je dodeljen vrhovnemu poveljstvu ter bo vrhovni nadzornik ameriškega vojnega letalstva. Polkovnik Lindbergh je dobil v prvi vrsti nologo, da preuči vsa pomožna letalska sredstva, s katerimi razpolagajo Združene ameriške države. Smatrajo, da bo Lindbergh v svojem prvem poročilu vladi dal vse podatke o letalskih silah v evropskih državah, koder je lani potoval. Na svojih potovanjih se je mogel podrobno prepričati, kakšne so letalske sile teh posameznih držav, zlasti Nemčije in Rusije.

Vrnitev polkovnika Lindbergha v aktivno vojaško službo je posledica zadnjih političnih dogodkov na svetu in kaže na resne vojaške priprave v Ameriki.

Veliki požari

Ogromen valjni mlin je pogorel v Subotici z vsemi zalogami žita vred. Mlin se je vnel sredi noči. Stražnik, ki je imel službo v neposredni bližini, je zapazil gost steber dima, ki se je vlekel iz mlina. Poklical je hitro gasilce, toda slabo organizirana gasilska služba je tudi tu pokazala škodljive posledice. Najprej niso mogli nikjer v bližini dobiti vode, ko pa so jo dobili, so morali odnehati, kajti pokvarila se jim je bila brizgalna. Če ne bi prišli na pomoč vojak, bi se ogenj zaradi vetra razširil še na vse bližnje hiše in bi bila škoda še dosti večja. Lastnik mlina trpi milijon dinarjev škode, ker je pogorela tudi zaloga okrog 450 metrskih centov žita.

10 hiš je uničil požar v vasi Mateže pri Dugi Resi. Kako je ogenj nastal, ne vedo. Iz prve hiše se je zaradi vetra naglo razširil še na bližnje hiše in jih upepelil, preden so gasilci prispeli z brizgalnami. Okrog 50 ljudi je brez strehe. Občina se je zaradi tega obrnila na bansko upravo za pomoč, kajti pogoreli so sami reveži, katerim je ogenj uničil tudi obleko in opravo.

Nemčija slavi Hitlerjevo 50. letnico

Berlin, 20. aprila. Velike slovesnosti v proslavo 50. letnice Hitlerjevega rojstva so se začele snoči v Berlinu, ko so izročili prometu novo osrednjo cesto, ki deli mesto od zahoda proti vzhodu. General Göring je poslal nemškemu narodu razglas, v katerem pravi, da je Hitler največji Nemec, ki je kdaj živel. Nemčija se meni samo za Hitlerjeve besede, to je največje voščilo, ki ga Hitler more dobiti za svojo 50. letnico.

Hitler je snoči na posebno postavljenem podiumu na Wilhelmovem trgu poslušal podoknico, ki jo je izvajala godba polka »Velika Nemčija«. V spremstvu kanclerja so med drugimi bili maršal Göring, admiral Roeder, general Brauchitsch in general Keitel. Velika množica ljudstva je priredila fuhrerju velike ovacije. Nato je Hitler odšel v poslopje kanclerstva ter z balkona gledal bakljado. Poleg omenjenih so se v Hitlerjevem spremstvu nahajali ministri Hess in Gobbels, vodja zaščitnih oddel-

Balkanski sporazum - obrambna zveza

Ta važna sprememba naj bi se izvedla po skorajšnjem vstopu Bolgarije v Balkansko zvezo

London, 20. aprila. o. Iz angleških vladnih krogov poročajo, da je treba v kratkem pričakovati, da bo Bolgarija končno stopila v Balkansko zvezo. Tako poročila je dobilo zunanje ministrstvo iz Sofije in iz Turčije. Do pripravljanih sklepov o vstopu Bolgarije v Balkansko zvezo naj bi bilo prišlo že ob zadnjem obisku bolgarskega ministrskega predsednika Kjosjevanova v Ankari. Končno in stvarno pa se je Bolgarija za ta korak odločila na pritisk Turčije po zadnjem sestanku med ro-

munskim in turškim zunanjim ministrom v Carigradu. Bolgarija je dovolila, da bi v primeru napada na Romunijo turške čete lahko šle Romuniji na pomoč čez bolgarsko ozemlje. Po vstopu Bolgarije bi se Balkanska zveza spremenila iz dose-danje politične skupnosti v pravo vojaško zvezo, ki bi imela namen preprečiti sleherni tuji napad na balkanske države. Grčija bi Bolgariji v nagrado za to pripravljenost omogočila dostop na Egejsko morje.

Novi jugoslovanski poslanik v Berlinu pri voditelju Nemčije:

Hitlerjeve želje za Jugoslavijo

Berlin, 20. aprila. o. Kancler Hitler je včeraj sprejel novega jugoslovanskega poslanika dr. Iva Andrića, ki mu je izročil poverilnice in imel ob tej priliki kratek nagovor. V nagovoru je poudaril, da bo njegova glavna naloga v Berlinu pospeševati dobre sosedne, gospodarske in kulturne zveze med Nemčijo in Jugoslavijo, kakor si to želi naša država. Pri tem upa, da mu bo nemški državni poglavar nudil vso podporo in mu izreka najlepše želje kneza namestnika in naše vlade za napredek Nemčije in za posebno srečo njenega voditelja.

Hitler je v svojem odgovoru poudaril, da je sedanji jugoslovanski zunanji minister kot poslanik v Berlinu užival izredno spoštovanje in da ga veseli, ko sliši, da bo njegov naslednik hodil

po istih potih. Hitler in njegova vlada sta prepričana, da so dani najboljši pogoji za dobro sosedstvo in zблиžanje na kulturnem in gospodarskem področju med Nemčijo in Jugoslavijo. Na koncu razgovora je Hitler želel srečo Jugoslaviji in njenim krmarjem.

Po izročitvi poverilnic novega jugoslovanskega poslanika v Berlinu, se je Hitler dalj časa z njim razgovarjal. Minister dr. Ivo Andrić je za tem izjavil nemškim častnikarjem, da namerava nadaljevati na svojem novem položaju delovanje svojega prednika, sedanjega jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića. Dr. Andrić vidi svojo glavno nalogo v delu za okrepitev sodelovanja med Jugoslavijo in Nemčijo na gospodarskem in kulturnem področju.

Mussolinijev odgovor na Rooseveltovo mirovno vabilo?

Danes bo predsednik italijanske vlade imel govor, v katerem naj bi obravnaval tudi Rooseveltovo spomenico

Rim, 20. aprila. m. Poročajo, da bo danes dopoldne ob 11 italijanski ministrski predsednik Mussolini govoril na Kapitolu v zvezi s prireditvijo svetovne razstave v Rimu. Smatrajo, da se je Mussolini odločil, da bo v tem govoru odgovoril tudi na Rooseveltovo vabilo. Mussolinijev govor bodo prenašale vse italijanske radijske postaje. Vsi politični krogi pričakujejo ta Mussolini-

nijev govor z veliko nestrpnostjo. Mislijo tudi, da Mussolinijev odgovor na Rooseveltov poziv ne bo čisto odklonilen ter da bo verjetno vseboval tudi protipredlog za ohranitev miru. Mislijo, da bo Mussolini v svojem današnjem govoru ponovil italijanske zahteve do Francije ter da bo uresničenje teh zahtev postavil kot pogoj za mednarodno sodelovanje Italije.

Madžarsko-italijanski posveti v Rimu

so veljali poglobitvi zvez med Madžarsko ter Italijo in Nemčijo ter izboljšanju odnosov med Madžarsko, Jugoslavijo in Romunijo

Budimpešta, 20. apr. m. Madžarski politični krogi pripisujejo izreden pomen razgovorom med italijanskimi in madžarskimi državniki v Rimu. Pričakujejo, da bo ta sestanek okreplil zvezo Rim — Berlin, na drugi strani pa zboljšal odnose v Srednji Evropi. Po mnenju madžarske politične javnosti so madžarski in italijanski državniki v Rimu razpravljali predvsem o tehle vprašanjih:

1. O madžarskih političnih in kulturnih in gospodarskih odnosih z Italijo.

2. O odnosih Madžarske do zveze Rim — Berlin.

3. O madžarskih odnosih z Jugoslavijo.

4. O madžarskih odnosih z Romunijo.

Glede madžarskih gospodarskih odnosov z Italijo pričakujejo madžarski politični krogi določitev novih večjih uvoznih količin od Italije in znatno povečanje izvoza tja. Glede druge točke menijo, da se bo zvezi Rim — Berlin uradno priključila tudi Madžarska. Glede odnosov z Jugoslavijo madžarski krogi zatrjujejo, da se bodo ti odnosi izboljšali. Poudarjajo, da sta v svojih izjavah oba predsednika vlad, Mussolini in Teleky, zelo simpatično govorila o Jugoslaviji. To dejstvo smatrajo kot znamenje za nov sporazum med Madžarsko in Jugoslavijo. Glede madžarskih odnosov z Romunijo budimpeštanski krogi prav tako pričakujejo popolne ureditve. Temu bodo pomagali tudi razgovori, ki jih je imel Gafeneu v Berlinu. V splošnem so Madžari prepričani, da sedanji razgovori madžarskih politikov v Rimu in romunski razgovori v Berlinu pomenijo novo dobo glede odnosov med Madžarsko, Romunijo in Jugoslavijo zaradi ohranitve miru v tem delu Evrope.

V napitnici, ki jo je predsednik italijanske vlade Mussolini imel na večerji, prirejeni madžarskemu ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru, je poudaril madžarsko razumevanje za politična načela Nemčije in Italije. Madžarska je ob vsaki priliki pokazala popolno soglasje s cilji, ki so bistveni za italijansko politiko in je imela vedno smisel za pravico in mir, ki gibljeta italijansko-nemško zvezo ter vodita italijanski sporazum z Jugoslavijo.

Madžarski ministrski predsednik je v odgovoru Mussoliniju dejal, da boljšega dokaza za

Za pomoč pri tihotapstvu - 6 mesecev

Ljubljana, 20. aprila.

Na zapadni meji je še vedno močno razgibano tihotapstvo. Po nekaterih krajih, ki so obdani s nepristopnimi gozdovi, s pravimi pragozdi, vodijo po skrivnih stezah cele trope lepih konj, ki jih tihotapec kupujejo po raznih sejnih in sloveniji in na Hrvaškem. Ti tihotapeci svoje živje posebno romantiko. Mnogi se vozijo na daljine seje v Sisek, Osijek, Zagreb in še drugam. Na sejmih kupujejo več parov lepih konj, jih zvežejo in nato jih izroče gonjalcem, ki konje vodijo domov, jahajo po več dni kakor sloviti Tonček Bloski ali Rajlguzen. Doma konje lepo pregledajo, jih očistijo in včasih napravijo tudi tajno pomladitev. Čez nekaj dni jih prevzamejo posebno izrneni tihotapski strokovnjaki, ki jih po noči vodijo čez mejo in jih potem tam na Pivki prodajo odn. izroče konjskim interesentom. Ti vodijo potem konje dalje v notranjost sosodne države. Posel je riskanten, a tu in tam prav plodonosen.

Tihotapci pa so dobro organizirani. Združijo se v posebne delniške družbe ali zadrage. Vsak član zadruge prispeva gotove zneske za nakup konj. Izkupilek pa si potem dele po gotovem ključu. Pravijo, da se morajo sedaj zadovoljiti s skromnejšimi dobički. Pred leti, zlasti med abesinsko vojno je bilo konjsko tihotapstvo prav dobičkonosno. Tihotapski zadrugarji so med seboj zelo solidarni. Posamezne zadruge pa nosijo prav originalne naslove in imena. Nekje ob meji n. pr. obstoja »Vodnikova družba«. Ta, tako pripovedujejo, je zelo bogata in riskira prav drzne posle. Druga za njo je »Mohorjeva družba«. Tudi ta razpolaga s prav velikim obratnim kapitalom. Tretja, ki je nekoliko skromnejša, pa je »Cankarjeva družba«.

Tihotapci prav redko pridejo pred sodni tribunal. Sodišča se vedno izogibljajo. Zgodi se včasih, da kak tihotapski pomagač oslepeli zadrugarji in jih nalaze, da so mu kakšnega konja italijanski financirji zaplenili. V resnici pa je tihotapec konja prodal na svoj riziko in si denar lepo pridržal zase.

Čudno zgodbo je doživel 23 letni France Petkovšek, doma iz Rovt, okraj Logatec. Prišel je v spor s kazenskim paragrafi. Pred malim kazenskim senatom, ki mu je včeraj predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellahar in eta bila kot sosodnika Ivan Brelih in Rajko Lederhas, se je moral zagovarjati zaradi tatvine 5000 din vredne kobila. Za take tatvine določa naš kazenski zakon prav strogo kazni.

Bilo je po noči 17. maja lani. Nekdo se je splazil v hlev posestnika Rudolfa Jeraja v Gorenji vasi pri Logatcu. Odpeljal mu je kobilo. Drugo jutro je posestnik zapazil, da mu je kobila izginila iz hleva. Vse je pretaknil, misleč, da se mu je kobila po noči odvezala in je odšla kam na travnik. S prijatelji je začel pregledovati sledove in naposled je dognal, da je nekdo moral kobilo odgnati čez mejo in jo tam prodati. Obvestil je o tatvini naše orožnike in tudi obmejne straže, kakor tudi italijanske karabinerje.

Naposled je Rudolf Jeraj po daljših poizvedbah izsledil kobilo pri posestniku Andreju Sivecu na Idrijskem pri Kobaridu. Nadaljne poizvedbe so ugotovile, da je Sivec, ki je prvotno trdil, da je kobilo kupil v Trstu, priznal, da ga je kupil po posredovanju nekoga Menegattija v Idriji in da je tja kobilo pripeljal neki France Petkovšek iz Rovt. Ta je bil naposled ovađen pri logaških orožnikih. Petkovšek je tajil tatvino kobile, trdil je le, da je proti nagradi 500 din pomagal nekemu neznanu kobilo prepeljati čez mejo v Idrijo.

Na včerajšnji razpravi se je zaradi zločinstva tatvine obtoženi France Petkovšek zagovarjal tako, da sam ni ukradel kobile in da sploh ni bil kritično noči v Gorenji vasi, marveč je lepo doma spal, kar lahko potrdi njegova sestra, trgovska sotrudnica Marija Petkovšek. Ta je res pripovedovala sodnikom, da je njen brat kritično noč bil doma.

Mali senat se je po končanem dokaznem postopanju postavil na stališče, da je obtoženi France Petkovšek kriv v tem pogledu, da je neznanemu komsejmu tatu pomagal spraviti Jerajevu kobilo čez mejo in jo tam prodati, da je torej zakrivil prestopke prikrivanja ukradenih kobile po § 333 kazenskega zakona, da sam ni ukradel kobile ter ga je senat obsodil na 6 mesecev strogega zapor.

Gluhonemo revo je oropal

Ni res, da je Tramski Franc iz Zgornje Bistrice dne 19. decembra predlanske leta napadel gluhonemo Marijo Majerič ter ji vzel torbico z blagom in denarjem, res pa je, da Tramski Franc ni nikdar napadel Majeričeve ter ji tudi ni ničesar vzel, ampak se je pri razpravi, ki se je vršila zaradi napada na Majeričevo proti njemu izkazala njegova popolna nedolžnost, tako da je bil v celoti oproščen obtožbe.

Maribor, dne 15. aprila 1939.

Dr. Avg. Reisman, kot zastopnik France Tramska.

in na 120 din denarne kazni ali se v nadaljnia dva dni zapor. Posestniku Rudolfu Jeraju pa ima plačati za kobilo 3600 din. Obtoženec ni sprejel sodbe ter je po svojem odvetniku prijavil revizijo in priziv.

Skušal je ponarejati denar

Lojze Vidgaj, samski delavec, doma iz Poljan pri Primskovem na Gorenjskem si je lani jeseni doma napravil model, da bi ponarejal dvajset dinarska kovance. Bil pa je zasačen še prej, preden je ponarenil kak kovanec. Pred sodniki malega senata je vse priznal. Citel je v časopisih, da so za ponarejanje denarja določene mnogo strožje kazni, vendar stvar ga je mikala, da je sam poskušal srečo in sedaj grenkobo jetnišnice. Zaradi poskusa ponarejanja denarja je bil Lojze Vidgaj obsojen na 4 mesece strogega zapor in na 120 din denarne kazni. Senatni predsednik dr. Julij Fellahar po sodbi: »Konec razprave. Sedaj pa pojdite domov!«

Ljubljana od včeraj do danes

Kdo bi si bil mislil, da se bo po tako gorkih spomladanskih dneh kakor so bili v začetku aprila, vreme še utegnulo spremeniti tako, da bo postalo prav zares hladno. Odnokod se je bil vzel mrzel veter, ki je včeraj ves dan prav pošteno pihal, tako da so se prestrašeni ljudje zadrževali na ulicah le toliko časa, kolikor so se zaradi opravkov že neizogibno morali. Kdor je hodil okrog brez suknje ali površnika, je prav gotovo prezebal. Včeraj sta oba še prav dobro služila. April je konec krajev le še mrzel mesec. Šele maj se unese in pripelje pravo, gorko pomlad. Zelena pa sta že hrib in plan. Vse sadno drevje je v cvetju. Tudi kostanji po drevoredih so začeli že cveteti. Pod Tivolijem so vse grede v pisanim spomladanskem okrasju. Lep pogled, ki privablja dan za dnem več sprehajalcev v ta imenitno urejeni ljubljanski park.

Včerajšnji dan na reševalni postaji

Včeraj so reševalci opravili 16 voženj. Znanovanih pa v tem velikem številu prav za prav ni bilo nobenih posebnih slučajev. Le dopoldne so morali z glavnega kolodvora prepeljati v ljubljansko bolnišnico nekoga Lovrača, ki si je bil zlomil nogo. Sicer pa so prepeljali v bolnišnico le paciente z notranjimi boleznimi.

Drevi bo g. divizionar zapustil naše mesto

Z brzecem, ki odhaja iz Ljubljane ob 8 zvečer, bo odpotoval iz našega belega mesta na svoje novo službeno mesto za pomočnika vojnega ministra, priključil divizionar, general g. Djordje Lukič. Na kolodvoru se bodo od njega še enkrat poslovili častniki ljubljanskega častniškega zbora, poslovil pa se bo od njega tudi še veliki krog prijateljev in znancev, ki so bili g. divizionarja v razmeroma prav kratkem času njegovega službovanja pri nas v ljubljani, saj so spoznali v njem nad vse simpatičnega družabnika in enega najodličnejših visokih častnikov.

Pazite na pse - čuvalci!

Zadnje čase se naši postarji, ki dostavljajo strankam pošto na dom, spet pritožujejo nad budimi psi. Ponovno se je že zgodilo, da je pes postarja, ki je po svoji službeni dolžnosti šel dostaviti pošto, napadel in ga oklal. Ravnateljstvo pošte zato opozarja hišne lastnike ter stranke, ki imajo pse, naj ukrepejo vse potrebno, da postarji, ki vestno opravljajo svojo naporno in odgovorno službo, ne bodo povrh še izpostavljeni napadom. Lastniki in stranke bodo storile to le v svojo lastno korist, kajti v bodoče bodo na ponovne pritožbe postarjev, oblasti prisiljene, da bodo take primere primerno kaznovali.

Branjevci so bili okradeni

Tam na Krekovem trgu imajo branjevci in branjevke svoje stojnice ter skladišča. Te dni pa je bilo vlomljeno v več njihovih stojnic. Vlomilci so nekemu branjevcu odpeljali nov ročni voziček, razen tega pa so vzeli s seboj tudi več drugih pripravnih in porabnih reči. Napravili so škodo za približno 4200 din. Seveda so oškodovanci takoj začeli misliti, kdo bi bil tisti, ki je poskušal na nepošten način priti do njihove lastnine in je tudi prišel. Mislili so in mislili, nazadnje pa so osumili dva brezposelna delavca, Janeza Z. in Stefana B. Ta dva delavca sta na trgu opravljala razna posrankska manjša dela ter sta bila na ta način posameznim prodajalcem v pomoč. Po vlonu pa sta nenadoma izginila brez sledu. Zdaj jih zasleduje policija, da bi dognala, koliko je v sumu resnice.

Spet ogenj pri Vačah

Vas Libek pod Vačami je doživela v soboto okrog poldneva mnogo strahu in groze. Pri Bedenku, po domače pri Smicu, so imeli peko ter so ene vcele saje. V hipu je bila v ognju vsa hiša, ki je bila lesena in pokrita s slamo. Prav tako tudi hlev za živino in prasiče; obe poslopji sta se držali skupaj ter sta do tal pogoreli. Gasilci, ki so prihitali z Vač, so preprečili, da se ogenj ni razširil dalje. Zgorelo je mnogo orodja, pohištvo in obleka. Škoda je precejšnja ter je vsaj delno poravnana z zavarovalnico.

Celjske novice

Koncert APZ v soboto 22. t. m. v Unionu ob 20. Na koncertu v soboto bomo spoznali, kako je pesem vplivala in bodrila naše prednike v neprijetnih in težkih časih, jim vivala poguma in volje ter upanje v boljšo bodočnost in krepila samozavest. Pridite, rojaki, kajti ta večer bo nam vsem nudil gotovo več kot vsi običajni koncerti. Poglejmo svoj lastni obraz v preteklosti in manifestirajmo za svojo kulturno rast.

Izredno veliko bolnikov

Je bilo letos že sprejetih v ljubljansko bolnišnico. Se tretjina leta ni v kraju, zapiski v bolnišnici pa že kažejo, da je zavid od začetka leta pa do danes sprejel že več kakor 10.000 bolnikov. Do včerajšnjega dne jih je bilo približno 10.400. Moramo pa takoj pristaviti, da je mnogo tistih, ki so se zatekli v bolnišnico, odklonila ali pa jih je vrnila v domačo oskrbo. Največji naval je bil seveda spet na ljubljanski kirurški oddelk.

„Dva uboga trboveljska rudarja“

Zdaj, ko se je nekoliko segrelo, so spet začeli živahnije zborovati člani znamenitega Areopaga tam na bregovih Ljubljane. Dan za dnem zborujejo od zgodnjih dopoldanskih ur pa tja do prvega mraka moške, ki niso tako slavni kakor so politiki, na katerih besede svet komaj čaka. Vazne stvari jim roje po glavi, najvažnejša pa je vsekakor ta, kako bi spet prišli do kakšnega belica, ki bi jim pomagal do žgane pijače in sicer do take, ki je je več in in ki bolj zaleže.

Vse načine preskušajo, samo eden se jim ne zdi bogve kako donosen in uspešen: delo. Rajši malo prosjajo, posebna takrat, kadar ga imajo že »pod kapo«. Vsakega človeka, ki gre mimo in ki ga »na obraz« precejeno, da bi utegnil imeti kaj pod palcem in da nima preveč zakrknjenega srca, obstopijo in ga nagovarjajo ta za cigareto, oni za »majhno denarno podpomo«.

Dva pa sta še prav posebno iznajdljiva. Ker vesta, da so dandanjši časi težki in da marsikdo potirka na dobra srca z opozorilom na svoje gmotno stanje, ki ga ni sam kriv kakor tudi ni sam kriv, da je bil izgubil delo, se obračata tudi ta dva na pasante. Češ, da ju je sicer sram prositi, vendar pa ju je bila sila pregnala tako daleč, da morata. »Dva uboga trboveljska rudarja sva, knapa, pravita, pravkar prihajava iz Trbovelj, kjer nama je bilo odpovedano delo.« Seveda pa možakarja pozabljata, da ju je ta ali oni pasant, ki sta ga nagovarjala, že mesec in mesec videl v Ljubljani. Razen tega po navadi tudi nista povsem pri »trezni brihtji«, ampak močno zavdajata po žganih dobrotah. Zato pa ta dva »uboga trboveljska rudarja« tudi le redko uspeša s svojo predstavo in prošnjo.

Na „židovskem polju“ so izkopali že 10 okostij

Maribor, 19. aprila.

Mariborsko »židovsko polje«, katerega so v ponedeljek odkrili mestni delavci v Strmi ulici, postaja vedno bolj zanimivo. Včeraj in danes so izkopali iz 50 metrov dolgega in pol metra širokega jarka, ki ga kopljejo za temelje novih mestnih skladišč in remiz, nič manj kot 10 okostij. Vsa okostja so bila zelo dobro ohranjena in vsa so imela v očesnih votlinah tako imenovano »mrliško kamenje«, s katerim so mrtevci zaprli oči. Kakor smo že poročali, so prvo okostje, ki so ga našli, dvignili za mestni muzej. Bilo je to okostje žene kakšnega bogatega židovskega trgovca ali veljaka, o čemer so pričali ostanki zlatih nitk okrog lobanje, ki so bile najbrže vtakne v tenčico. Zanimivo, da so pri kopanju jarka za temelje očitno našli slučajno na dolgo vrsto grobov, ki je potekala v smeri od zapada proti vzhodu. Vsa okostja so ležala približno 2 metra globoko, v razdalji dobrih dveh metrov drugo za drugim. Ker so bila položena v suho mivko, so se zelo dobro ohranila. Okostja so stara okrog 600 let. V grob so bila položena brez krste, zavita samo v oblačila. Prostor, na katerem je bilo to starodavno židovsko pokopališče, leži nekoliko nad Dravo ob Strmi ulici. Nekdaj je bil ta prostor zelo samotni, precej daleč proč od mestnega obzidja, sredi zaraščene, neobljubenegega

Radij in njegova uporaba

Ljubljana, 18. aprila.

V okviru Prirodoslovnega društva je v torek zvečer predaval g. inž. Franc Avčn, volonter ban. instituta za raziskovanje novotvorb v Ljubljani o radiju in njegovi uporabi.

Predavatelj je poudaril važnost radioaktivnosti za raziskavanje atomskega jedra in orisal zgodovinski pregled odkritij. L. 1898 je Mme Curie, Poljakinja, odkrila polonium in radium. Tako smo Slovani deležni enega najpomembnejših odkritij. Sledil je pregled dogajanj v atomu pri nastanku svetlobnih, Röntgenovih in alfa, beta in gama žarkih. Razložil je bistvo teh žarkov, energijo, zmoglost prodiranja materije in ionizacijo. Priказal je razpad radioaktivnih snovi in tri velike skupine, v katere razpadejo: uran-radijeva, torijeva in aktinijeva, vse to v zvezi s periodičnim sistemom elementov, ki ga je odkril zopet Slovan, Rus Mendelejev. Sledili so podatki o fabricaciji, najdiščih in cenah radia. Ban. institut ga ima 405 miligramov. Vsak miligram stane 1000 din. Glavna najdišča so v belgijskem Kongu in Kanadi.

Najzanimivejši je bil medicinski del, ki je poročal o možnostih uporabe radia za zdravljenje raka. Ta bolezen je po razširjenosti že prekosila jetiko. — Druge države žrtvujejo ogromne vsote za boj proti tej težki bolezni. Videli smo slike zdravljenih in pa ozdravljenih rakov v ljubljanskem institutu. 80 odst. kožnih rakov se da ozdraviti. Videli smo, kako izgledajo radium-igle, ki se vbodejo v bolelo mesto, in nekaj instrumentov za ginekološka zdravljenja. Rak na prsih in maternici je ena najčeščih in najnevarnejših ženskih bolezni, ki pa je ozdravljiva, če se zdravljenje pravočasno začne. Radioaktivna snov razpade v alfa, beta in gama žarke. Prodornost teh žarkov je različna. Alfa žarki ne proderejo skozi list papirja, beta žarki so malo močnejši, gama žarki pa proderejo 10 cm debelo svinčeno steno, seveda se njih moč zmanjša. Rakasta obolenja se zdravijo z gama žarki. Gama žarki so slični Röntgenovim. H koncu je predavatelj spet prešel na fizikalno polje in pojasnil, kako nastajajo umetni radioaktivni elementi pri obsevanju raznih kemičnih prvin z neutroni.

Občinstvo se je močno zanimalo za radium-igle ter instrumente. Radium igle pa so bile ponarejene, ker prave so predragocene, da bi se smele kazati občinstvu in so spravljene v institutu, v posebnem svinčenem, 360 kg težkem zaboji, ki ima 10 cm debelo steno. Tako so varne pred nezamisljenimi rokami in ljudje pred njihovimi žarki. Sicer pa ne bi moglo nikomur koristiti. Le opekeli bi se z njimi in dobili — raka. Rak, dobljen na ta način, pa je neozdravljiv.

Številni diapozitivi so pojasnjevali fizikalni del zanimivega predavanja, ki ga od te strani ni menda še nihče tako obširno načel. Dobro bi bilo predavanje ponatisniti v primerni reviji, kjer bi ga vsak povprečen inteligent lahko dojel v glavnih obrisih, čeprav je znanstveno.

Šport v zadnji minuti

Kakor je znano, je bila nogometna tekma med državama reprezentancama Nemčije in Francije po prepovedi notranjega ministra odpovedana. Francoska nogometna zveza je poskusila najprej dobiti za nasprotnika svoji reprezentativni enajstotici angleški klub Charlton, toda Charlton je bil zadržan. Nato so Francozi poskusili angažirati angleško državno nogometno reprezentanco, pa tudi to niso uspeli. Zdaj se pogajajo s Škoti, in sicer za tekmo, ki naj bi bila odigrana v Parizu dne 30. aprila.

Škotska nogometna reprezentanca se odpravlja na veliko nogometno turnejo po Kanadi in po Združenih ameriških državah. V ta namen je Škotska nogometna zveza določila 17 igralcev, ki bodo v Ameriko odpotovali dne 6. maja. V reprezentanco so dali klubi Rangers, Celtic, Third Lanark, Motherwell in Hearts of Middlethians po dva igralca, Falkirk, West Bromwich United, Hibernians, Aberdeen, Kilmarnock, Clyde in Everton po enega. Zanimivo je, da med temi igralci ne najdemo znamenite škotske zvezde Walkerja.

Fred Apostoli, bivši svetovni prvak v srednji boksarski kategoriji je premagal v Houstonu svojega nasprotnika Georgeja Nicholasa v deseti rundi s knockautom.

Litija

Huda nesreča gospodinje. V vasi Črni potok pri Litiji se je huda poškodovala okol 70 let stara vdova, gostilničarka in posetnica Marija Zore. Zorčeva je kljub svoji visoki starosti še vedno sama vodila gostilno in gospodarila na svojem posestvu. 19. t. m. se je povzpela na skedenj, da bi videla, koliko ima še krme. Na strmini stopnicah pa ji je spodrsnilo in je padla na tla. Pri padcu si je zlomila roko in nogo ter je dobila še več poškodb na telesu, tako da je njeno stanje precej resno.

sveta. Okostja, ki jih sedaj izkopujejo, spravljajo delavci v zaboj ter jih potem odvažajo na mestno pokopališče na Pobrežje, kjer jih zopet zakopljejo.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Z napeto radovednostjo se je pripravljaj Antonio na svoje srečanje s tem posebnim možem. Kot prvo Ouyardovo sporočilo mu je imel izročiti nekaj vrst, ki jih je napisal mali mož v Tuilerjah v tik-cak pisavi.

Don Manuel de Godoy, Alvarez de Faria, Rios-Sanches y Zarzon, knez miru, vojvoda Alcudie, grof Evora Monte, španski grand, porajnik Maltezanov, vitez zlatega runa, veliki mojster reda Karla Tretjega, predsednik kastilske vlade, generalissimus španskih armad, poveljnik kraljeve garde, veliki admiral Španije itd. itd., je sedel v gornjih sobanah svoje palače La Buena Vista in gledal skozi visoka okna na bliščečo svetlobo zmskega jutra. Soba je bila mrzla, toda don Manuel je bil, kakor je bilo znano, vročekrvnen mož.

Vendar ga je malo zeblo. Prislutil je žalostnim glasovom nekoga slepca, ki je pod njegovim oknom na Calle de Alcalá ponujal letake. Bog ve, kaj zopet pišejo o njem. Moža z njegovim pisajočim glasom ni bilo mogoče prenašati. Don Manuel je stopil od okna nazaj, vzel v roke pero, ga zopet položil na mizo in se spustil v svoj sedež. V Madridu že dolgo časa ni bilo nobenih časopisov. Don Manuel jih je potlačil z vnetostjo, ki bi bila b drugi priliki hvalevredna. Toda letaki so ostali. Vključ vsem ukrepom so se vedno znova pojavljali. In vedno so jih delili slepci. To je bila kastilska zvižaka. Niti v Madridu ni bilo mogoče obosiditi slepca zaradi vromotilnih letakov.

»Nisem bral, kakšne neviščnosti so v letakih zoper kraljeve ministre,« so vsi prisegali pri srcu Jezusovem.

In zvižaka se je vedno posrečila.

»Pojdi zbogom, moj sin, ti si nedolžen.«

Godoy je večkrat mislil na to, da bi se pri don Carlosu pritožil zaradi preveč popustljive razlage zakonov o lisku. Toda tedaj bi kralj neubranljivo zahteval, naj mu pokažejo letak. Tega pa Godoy izrečno ni želel.

Don Manuel je z bolečino ugotovil, da so stvari, ki jih tudi kralj ne more prisiliti. Na primer točno določiti cene kruha ali plačati svoje čete iz prazne blaginje. Da je bila žetev že dve leti slaba, ni bila krivda dona Manuela. Neumni narod ga je pa zaradi tega ob-

192

toževal. Lačen narod in vojaki brez plače, so nesrečna kombinacija za kraljevega ljubimca.

»Lakota ne pozna nikakih vpludnostnih predpisov.« Don Manuel je ljubil kratke domisljice. Kadar je v svetu predsedoval, so mu vedno dajale blesek učenosti. Samo don Luis se je tvegal smejati.

Ze nekaj časa ni več zaupal staremu možu. Don Luis mu je s predajo Louisianijo pošteno zagodel. Nikdar je ne bi smel dati. Bil je prevaran. Ob sklenitvi tajne upogodbe mu je don Luis zagotavljal, da je Louisianijo dal le kot poročstvo za davke. In nato je don Luis enostavno prodal Yankeejem za petnajst milijonov dolarjev. Denar bi bil Španiji zelo koristen. Zaradi tega so ga tudi obtoževali.

Ali ne bi bil že čas, da bi se tega markiza od Vincitata rešil? Ali ni on prav za prav igral vedno v Napoleonovo korist. Točno gledano, je ravno don Luis določal tok dogodka, odkar je bil on na dvoru. In pri vsem tem je bil don Luis samo član sveta in tajni kraljevi svetovalec, od pa, veliki don Manuel — on ni bil več samo mož iz dežele, ki ga je don Luis pripeljal v palačo kot kraljevega telesnega gardista — on je bil sedaj knez miru in oče najmlajšega kraljičinega sina. Don Luis je to vedel; on je sploh marsikaj vedel.

Šel je zopet k oknu in stopil ven na balkon. Kje je ostal don Luis. Ura je bila enajst. Ah, tu prihaja s svojo kočijo. Zadnji londonski model s sijajnimi vzmetmi. Včeraj je imel pravi užitek, ko se je vozil v njej. Don Luisove pripombe o kolesu Fortune na strehi kočije so bile seveda pretirane. In kaj si je dovolil: suniti kneza miru v rebra in režati se mu?

»Kruh in berač, visoko vzravnani na konju,« je kričal slepec in mahal s svojimi letaki. »Nova balada, senore, samo en maravedi. Glad in kraljičina grejača. Berite, senore...«

Don Manuel je zaprl okno in ježno odšel nazaj v sobo.

»Dobro jutro, Manuel,« je rekel don Luis. »Kaj vam je vendar, za božjo voljo?«

Don Manuel je bil užaljen. Užaljen zaradi zaupljivosti in glasu, v katerem mu je to povedal. Toda neporodljivi markiz je imel v sebi toliko trdnosti in življenjske moči, da mu je don Manuel začel kar nagonsko tožiti.

»Ali slišite, kaj pravijo zunaj o meni?« je rekel z očilajočim glasom.

»Ali morete to ljudem zameriti? Lačni so. In nič bolj ne draži pesnike k pesnikovanju kakor dejstvo, da večkrat ne morejo večerjati. Pod vašim dobrohotnim skrbstvom se je satira razcvetela v polnem razkošju. Muza zbadljivka ne poje s pastetami in grlu. Ona ustvarja samo ob plesnivih skorji kruha.«

Don Manuel je čutil ost, ne da bi razumel smisel.

»Draginja je nezastlišana,« je priznal. »Meji že na glad.«

»Pah!« je rekel don Luis. »Španija gladijuje, odkar smo prognali Mavre.«

— In mestne čete nimajo plač,« je nadaljeval knez miru.

Celo kraljeva konjenica že čaka šest mesecev. Dobil sem pritožbe.«

»Ah!« je vzklil don Luis. »Da ste mi to preje povedali! Napravil bom, kar morem. Toda najmanj mesec dni bo trajalo, da priženem svinjske črede iz Estramadure.«

»Ali ne morete nič napraviti pri novem francoskem poslaniku?« je vprašal don Manuel po kratkem odmoru.

»Vi mislite, da bi dovolil odlog plačila davkov,« Don Luis je napravil obraz, s katerim je izrazil dvom. »Morda,« je dejal končno.

»To bi nas rešilo,« je vzklil don Manuel. »Uvažali bi lahko žito in plačali vojake preko zime.«

»In potem?« je vprašal don Luis.

»Potem bo prišla morda boljša žetev — morda so nam posreči dobiti srebro iz Mehike — vsekralj ga ceni na sedemdeset milijonov dolarjev — že bo tako, kot je sedaj, bomo tukaj kmalu opravili. V Barceloni so že ropali trgovine; ustanovljena je bila protikralkalna stranka.«

»Izkoristite vendar to,« je vzklil don Luis. »Ustanovite tudi tu tako stranko. Potem lahko izropate nekaj samostanov, zasečete plen in usmrte kolovodje. V marsikaterem samostanu je dovolj srebrnih krštev in monštranc, da z njimi plačujete armado lahko vse leto.«

»Tudi kapitali dobrodelnih ustanov lahko odvezamem in ga zamjenjam z državnimi obligacijami,« je rekel don Manuel opogumljen.

»Koristna misel,« je dejal don Luis.

»Da, toda potem? To pomaga samo nekaj časa.«

»Načrt imam za vas,« je rekel don Luis nenadoma. »Zelel bi, da me pošljete v Mehiko. Prevzel bom v svoje roke transport srebra. Lahko mi daste s seboj poveljna pisma za vicekralja.«

»In angleško brodovje?«

Od tu in tam

Današnje »Vreme« objavlja krajšo izjavo, ki jo je dopisnik tega lista dal predsedniku HSS dr. Vladko Maček v Zagrebu. V tej svoji izjavi dr. Maček pravi: »Sporazum je danes brezpogojno potreben za obe strani. Nadejamo se, da bodo zanj tudi vsi srbijski činitelji, ker 20 letni boj mora dovesti do pravičnih rezultatov.«

Voditelji opozicijskih skupin so se včeraj ponovno zbrali v Beogradu na stanovanju zemljoradniškega voditelja Joce Jovanovića. Sestanek je bil sklican za to, ker je v Beograd prispel Večeslav Vilder s Savo Kosanovičem, ki sta potem podala poročilo o poteku in vsebini razgovorov, ki sta jih v Zagrebu imela predsednik vlade Dragiša Cvetković in dr. Maček. Prvi sestanek opozicijskih voditeljev je bil dopoldne, drugi pa zvečer. Beograjsko časopisje piše o sporazumevanju zelo optimistično, čeprav javnosti ni nič znanega o podrobnostih pogajanj med Beogradom in Zagrebom.

Nenavaden predlog za dvig prometa v naših jadranskih pristaniščih je sprožila trgovska in industrijska zbornica v Splitu. Po tej zamisli naj bi se zgradilo prekop med Vukovarjem in Samcem povezovali Donava in Sava. Od Bosanskega Samca bi mogle ladje pluti po Savi navzgor do Bosanskega Novga, tam pa bi se blago pretovarjalo na vlake na progi, ki jo sedaj delajo preko Bihaća. Računajo, da bi nova bližja zveza z morjem pritegnila nase velik del donavskega prometa, ki gre sedaj ves v romunska črnomorska pristanišča. Razdalje bi se zmanjšale skoraj za polovico. Enako bi se skrajšala pot od Donave do Jadranskega morja, če upoštevamo rečne zveze po Donavi, Savi in od tam železniške zveze na Sušak ali Split s Sibenikom. Izračunali so tudi, da bi približno 450 milijonov veljala vsa dela za poglobitve Save in za dograditve unske proge. Pravijo pa, da bi se vsi stroški poplačali že v desetih letih, če bi se vsaj 10% donavskega prometa usmeril na Jadran in ne več v Črno morje.

Umetno pridobivanje bencina zanima bosanske gospodarstvenike. Nedavno so poslali kose rjavega premoga iz rudnika Kreka v preiskavo v berlinski zavod za pridobivanje umetnega bencina. Preiskava je dala lepe rezultate in potrdila, da bi se dal iz premoga iz Kreke pridobivati sintetični bencin izredne kakovosti ter bi veljal kilogram okrog 2,40 do 2,80 din. Ta cena pa je višja, kakor pa cena bencina, pridobljenega iz nafte. Če bi postavili veliko tovarno, ki bi mogla letno proizvesti do 40.000 ton umetnega bencina, bi znašali stroški 400 milijonov dinarjev. Potemtakem bi se proizvodnja izplačala le v primeru, da nakloni država tej vrsti industrije posebne ugodnosti.

Tri ljudi je poškodovala napisna tabla belgrajske veleblagovnice »Ta-Tac«, katero je veter odgrgal sproščala hiše in vrgel na tla. Napisna tabla je bila slabo pritrjena, povrh pa še nepravilno nameščena. Ko je veter potegnil, je tabla padla in oplazila tri ljudi. Najbolj je poškodovana neka gospa, ki je izjavila, da bo tožila trdno za odškodnino sodišču.

Posojilo 25.576.000 dinarjev je najelo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev. Posojilo bo ministrstvo porabilo za izplačilo večjih dolgov pri zagrebiški zakladni bolnišnici ter za popravilo in povečanje večjega števila državnih splošnih bolnišnic, med njimi tudi ljubljanske ter umobolnice v Novem Celju. Posojilo bo ministrstvo odplačevalo iz dohodkov narodnega sanitetnega sklada, ki je bil ustanovljen nedavno s posebno uredbo. Dalje je ravnateljstvo SUZOR-ja sklenilo odobriti graditev za modernizacijo zdravilišča v Laskem.

Snoči je bil z ukazom kraljevskih namestnikov postavljen za upravnika mesta Beograda dosedanjí načelnik oddelka za javno varnost v notranjem ministrstvu g. Dragoslav Lazić.

Kraj, kjer je bil ubit hrvaški kralj Dmitar Zvonimir so nedvomno ugotovili hrvaški arheologi. Dolga desetletja so se znanstveniki prepirali o tem, kje bi bil tisti kraj, o katerem govori najstarejši hrvaški letopisec pop Dukljanin o kraju smrti kralja Dmitra Zvonimira. Dukljanin je v letopisu napisal, da je bil ubit kralj na Kninskem polju pri petih cerkvah. Arheologi so odkrili temelje štirih cerkev, kar pa ni zadostovalo, da bi mogli potrditi navedbe letopisca ko trdne. Šele pred nekaj dnevi je dr. Gunjačić odkril temelje pete cerkve in s tem dokazal, da je Dukljanin pisal svoj letopis na podlagi točnih podatkov.

Nečloveško so mučili tri cigane in dva kmeta prebivalci v Osekovu pri Sisku. Ker je bilo v kraju ukradenih več konj, so ljudje prišli tri cigane in jih obdolžili tatvine. Cigani so dejanje priznali, zraven pa obdolžili kot svoja pomagača še kmeta Karla in Ivana Krajačiča. Razjarjeni kmetje so cigane premlatili, še bolj pa so se znesli nad Krajačičema. Karla so grdo zmravirali, Ivana pa so privežali na hrast, pod njim pa zažigali ogenj. Zaradi opeklin se je Ivan onesvestil, nakaš ga odvezali in pustili na tleh. Šele potem so izvedeli za dogodek orožniki, ki so prijeli mučitelje in jih ogradili oodsču. Prav tako so zaprli tudi vse tri cigane.

Velikansko vinsko klet so si postavili vinogradniki na otoku Visu. Pred desetimi leti so si ustanovili vinogradniško zadrugo, da bi si zagotovili boljšo prodajo vina, obenem pa zato, da bi si postavili tudi veliko klet, v kateri bi lahko shranjevali vino brez bojazni, da bi se pokvarilo. Kmetijsko ministrstvo je dalo 500.000 din podpore, a vse ostalo so plačali vinogradniki sami s tem, da so brezplačno zidali in kopali. Klet ima prostora za 75 vagonov vina, razen tega pa priprave za sliskanje grozdja. S tem je ustvarjena možnost, da bodo pridelovalci tipizirana vina, ki bodo boljše kakovosti kot prejšnja in bodo zato imela tudi več stalnih odjemalcev.

Več kot 350.000 juter zemlje je v Bački in Baranji razdelila država vojnim prostovolcem, odnosno njihovim družinam. Zemlja je bila prej last madžarskih magnatov, vendar pa večji del ni bila ni obdelana, ali pa zelo slabo. Po izvršeni agrarni reformi so dobili zemljo vsi vojni prostovolci, če so zanj zaprosili. Tako se je naselilo na tej zemlji okrog 100.000 družin, ki so si postavile nove domove. Večinoma so prišli prostovolci iz Like, Črne gore in iz drugih pokrajin v notranjosti države. Pridobila pa je s tem tudi država, ker se je začela obdelovati zemlja, ki prej ni rodila nobenega sadu. Le notranje organizacije manjka doseljenecem. Nijajo nikjer svojih zdravnikov, niti policije. Sicer pa je velika težava v tem, da so hiše kolonistov sredi posestev, torej raztresene, in je težko ustvariti pri taki razdelitvi skupno upravno enoto, ki bi tudi organizacijsko dobro delovala.

Gasilske armade se bodo zbrale od 13. - 15. avgusta na kongres v Ljubljani

Slovenci se zelo radi združujejo v razna društva, saj nam je kakor prirodno, da moramo svoj prosti čas posvetiti tudi drugim namenom. skratka, pri nas je društveno življenje tako razgibano kot malo kje. Nešteto kulturnih, človekoljubnih in športnih organizacij je pri nas, ki vse streme za tem, da svoje članstvo v smislu svojih pravil kar najbolje vzgoje.

Med eno najmočnejših organizacij pa moramo prišteti naše prostovoljno gasilstvo. Ono nima samo namena vzgajati svojega članstva v duhu pravil, ono ima še prav poseben pomen in veliko važnost za naše narodno premoženje. V Sloveniji je danes nad 30.000 organiziranih gasilcev, ki predstavljajo veliko armado nesebičnih delavcev, ki svoj prosti čas posvečajo dobroti bližnjega.

Samo v letu 1938 je bilo v Sloveniji 668 požarov! Gasilci so rešili pred uničenjem okrog 200 milijonov dinarjev narodnega premoženja. Pri omenjenih požarih je sodelovalo skoraj 12.000 gasilcev, ki so včasih tudi v življenjski nevarnosti vztrajali na svojem mestu skozi 2154 ur. Če pomislimo, da bi v drugih državah, kjer prostovoljno gasilstvo ni tako dobro organizirano kot upravi pri nas v Sloveniji, za to delo morali plačati 25.412.921 delovnih mezd, potem šele nam postane jasna slika, kako važno in za naše narodno gospodarstvo potrebno nalogo vrši naše prostovoljno gasilstvo.

Večina teh požrtvovalnih delavcev za bližnjega je izšla iz vrst našega podeželskega kmeta in mestnega delavca. Čeprav ga poklicno delo na polju in v delavnici izčrpa do zadnjega, ve, da čakajo pomoči mnogi reveži, ki so zašli v težave zaradi nesreče ali pa namerno. Pri vsej svoji utrujenosti pohite na kraj nesreče in se žrtvujejo, kolikor morejo. To pa je le mogoče, ker so za delo za bližnjega sistematično vzgojeni in pri takem delu disciplinirani kar najbolj.

Slovenci znamo ceniti delo teh ljudi, ki je

tako mnogovrstno in na drugi strani prepo- trebno. Radevolje jim za vsa pomoč plačuje slovenski narod, lahko rečemo, prostovoljni davci, čigar prispevki se zopet vrnejo njemu v obliki novih in modernih gasilskih naprav, torej zopet v njegovo korist. Svoje obvestnosti do te organizacije se zavedajo vse samoupravne oblasti, ne izvemši malih podeželskih občin. Ze leta vnašajo v svoje proračune dotacije za gasilske čete. Tako ni vrzeli in prepadov med ljudstvom in gasilci. Vse veže prijateljstvo in ljubezen in prav je tako.

Letošnje poletje nameravamo, kakor smo že javili, gasilce manifestirati za načela, ki jih vodijo pri težavnem delu. Zadnji gasilski kongres leta 1930 je še mnogim v najlepšem spominu. Ker se je pa od tedaj gasilska tehnična oprema že zelo modernizirala, upamo, da bodo Slovenci tudi pri letošnjem kongresu po devetih letih zopet zaživel s to organizacijo in jo tudi letos s svojim obiskom ob kongresnih dneh moralno in gmotno podprli. Gasilci pripravljajo za dneve od 13. do 15. avgusta tako pester spored, ki bo zadovoljil prav vsakega udeleženca. Številni odseki kongresnega odbora že marljivo delujejo ter pripravljajo vse potrebno, da bo kongres potekel v najlepšem redu. Kmalu bodo okusni lepaki preplavili vso državo ter vabili naše gasilce k skupni manifestaciji. Poseben odsek pripravlja veliko loterijo, katere žrebanje se bo vršilo 16. avgusta v Ljubljani. Lahko zaupamo že sedaj naši javnosti: 2 avtomobila, 4 motorna kolesa, 2 šivalna stroja, 50 koles in 942 drugi dragoceni dobrotki bo na razpolago onim, ki bodo svojo srečo poskušali s srečkami, ki se bodo v kratkem dobile po 10 din.

Prepričani smo, da bo slovenska javnost in z njo vsa država znala ceniti prizadevanja gasilcev ter se bo polnoštevilno odzvala njihove- mu vabilu evako, kot to vedno store naši gasilci, kadar morajo slediti svojemu geslu: »Bogu v čast — bližnjemu na pomoč!«

Tamkaj v Ameriki ...

New York, aprila meseca.

Izseljevanje iz Amerike.

Prvič se je zgodilo v zgodovini Amerike, da je izseljevanje preseglo priseljevanje. Dočim je bilo do državljanske vojne v preteklem stoletju priseljevanje pretežno agrarnega značaja, je v drugi polovici preteklega stoletja dobilo bolj industrijski značaj. To industrijsko priseljevanje je v zadnjih 50 letih dalo Ameriki več ljudi, kot se jih je tam rodilo. Kljub temu, da so se vračali, jih je vedno več prišlo, kot odšlo. Po vojni pa so zakoni skoraj povsem omejili priseljevanje, niso pa omejili izseljevanja. In tako se je v zadnjih osmih letih zgodilo, da je v Združene države prišlo 4.260.088 priseljenec, odšlo pa 4.487.085 izseljenec. Največ se ji je vrnilo v Nemčijo in Italijo, na drugi strani pa je naseljena kvota teh dveh držav izčrpana najmanj za 10 let, čeprav je samo v Nemčiji preko 260.000 prigašenih za selitev v Združene države. Po uradni statistiki bi v bližnji bodočnosti narodnostna slika v Združenih državah približno sledeča: 45% Angležev, 17% Nemcev, 11% Ircev, 8% Slovanov, 8% Italijanov in Francozov, 3% Skandinavcev in 8% raznih drugih narodnosti.

Za ustanovitev slovenskega narodnega doma v Detroitu.

V ta namen se je ustanovila delniška družba, ki je zbrala še skoro ves kapital, potreben za gradbo narodnega doma, ki naj postaneredišče slovenskega kulturnega življenja.

Tudi privatne družbe že odslavljajo nameščenice, ki niso državljani USA.

Tako je v Trentonu, v državi New York, družba za jeklene vrvi 22. marca odslavila vse delavce, ki so delali v njeni tovarni manj kot 10 let in niso ameriški državljani. Na cesto je bilo vrženih 100 delavcev. Predsednik družbe je izjavil, da jih bo ponovno sprejel na delo, če bodo do prvega maja postali ameriški državljani.

Vstop v državljanstvo USA.

Z ozirom na to, da so bili od javnih del odslavljeni vsi, ki niso državljani Združenih držav, se je med našimi izseljenci v Ameriki začela velika agitacija za vstop v ameriško državljanstvo. Vršijo se posebni tečaji, kjer se kandidati pripravljajo na državljanski izpit, ki obsega vse važnejše določbe iz ameriške ustave.

Priprave za nastop slovenske plesne skupine na svetovni razstavi.

19. marca je bila v dvorani Slovenskega Narodnega doma v New Yorku prva vaja v narodnih nošah za slovensko plesno skupino, ki bo nastopila na svetovni razstavi. Po vaji so skupino fotografirali zastopniki »New York Daily Mirror«, ki priredi ljudski festival na svetovni razstavi, na katerem bodo nastopili tudi Slovenci. Fotografirali so obenem tudi slovenski mešani zbor in tamburaše. V sredo, 29. marca, pa se je vršila glavna skušnja, in sicer v operi Manhattan.

Priprave za vseslovenski kongres v Pittsburghu (Pennsylvania).

V ta namen bo 18. aprila velik slovenski koncert v Carnegievi dvorani, za katerega je odbor naprosil vse najboljše slovenske glasbenike v Ameriki. Pripravila se namreč vseslovenski dan v Pennsylvaniji, kakor tudi vseslovenski kongres za Ameriko in Kanado. V slovenskem odboru, ki šteje 36 članov, so tudi 4 Slovenci.

Iz Slovenskih gor

Vlom pri belem dnevu. Pri posestniku Kranerju Francu v Ilovi, obč. Sv. Benedikt v Slov. gar., je bil 13. aprila popoldne izvršen vzor vlom v stanovanje, od koder so odnesli neznani vlomilci raznovrstne stvari v vrednosti 2500 din. Kraner je nekaj mesecev gospodaril na svojem precej obširnem posestvu popolnoma sam, odkar mu je umrla žena in nima nobenega najemnika. Tistega dne je oral na njivi precej oddaljen od doma. To priložnost so znali vlomilci, ki so jim bile razmere pri Kranerju dobro poznane, izkoristili. Najprej so odprli okno na kuhinji ter se je eden splazil skozi in odprl večna vrata, ki so bila zaklenjena. Za tem so pobrali po stanovanju, kar je bilo rabnega. Odnesli so mu precejšnjo količino mesa, kruha, tri praznične obleke, 1 par popolnoma novih čevljev, nov klub in 1600 din gotovine. Kraner je takoj, ko se je vrnil z njive, opazil, da je imel nezaklenjena obklovalce, ter zaveda takoj prijavil orožnikom. Izvršenih je bilo že nekaj aretacij, a vendar še niso prišli pravim storilcem na sled.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Tempera- tura v °C		Relativna vlaga v %	Oblačnost v %	Veter (smernost, jakost)	Pada- vine	
		naj- večji	naj- manjši				mm	vrsta
Ljubljana	769.9	13.6	7.0	57	9	NE ₁	—	—
Maribor	765.7	13.6	2.0	70	8	W ₁	—	—
Zagreb	765.9	13.0	8.0	60	10	ENE ₂	4.0	dež
Beograd	762.7	15.0	9.0	70	7	NE ₂	—	—
Sarajevo	763.7	15.0	3.0	80	10	0	—	—
Vis	—	—	—	—	—	—	—	—
Split	753.0	18.0	8.0	90	8	NE ₂	3.0	dež
Kumbar	756.5	23.0	14.0	50	5	E ₂	4.0	dež
Rab	758.7	11.0	4.0	90	10	N ₂	3.0	dež
Dobrovnik	—	—	—	—	—	—	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, stanovitno zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, 20. aprila: Marcellin.

Jutri: petek, 21. aprila: Anzelmi.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Mladinski zbor meščanske šole iz Rakeka bo izvajal na svojem koncertu v ponedeljek, dne 24. t. m. naslednje zbor: Adamič: Nmač čez izaro in Drežnica, Dolinar: Pjavjo meglice bele, Tome: Romarska, Savin: Maj, Ostere: Zabica in muha. Ti zbori so a capella. Sledijo trije zbori a spremijevanjem klavirja, kar oskrbi prof. Pavel Sivie in sicer: Premrl: Uspavanka, Pirnik: Marija je po polju šla, Sivie: Tri otrokove želje. III. del koncertnega sporeda bo obsegal naslednje zbor: Bravničar: Polček čarodejec, Cvetko: Glej, saj ne moreš več, Ostere: Ovce in psi, Pirnik: Uspavanka Matijažu. Dirigent zbora je strokovni učitelj Makeo Pirnik. Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani ob pol 9 zvečer. Vstopnice so že v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice. Vse ljubitelje lepega mladinskega petja opozarjamo na ta koncert.

Bežigrasko prosvetno društvo ima svoj 10. prosvetni večer v četrtek, dne 20. aprila 1939 ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (poleg kavarne Majcen na Tyrševi cesti). Predava g. prof. Bergant Mavrič o: »Slovenskih velikih možeh kot prvih voditeljih slovenskega naroda«.

»V Smihel« pa »no kajžico imam«, je naslov skiptičnega predavanja, ki ga bo imel g. dr. P. Roman Tominec v torek, 25. t. m. ob 8 zvečer v franciskanski dvorani na 52. prosvetnem večeru Franciskanske prosvete M. O. Sodeluje društveni pevski zbor. Ker bo to zaključno predavanje v tej sezoni, bomo poskrbeli ta večer za prav prirčno slovo od članov in prijateljev naše prosvete. Priporočamo nabavo vstopnic v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« v franciskanskem prehodu po enotnih cenah 3 din.

Diplomirani tehnik! Udeležite se rednega obnega zbora Združenja diplomiranih tehnikov, sekcija Ljubljana, ki bo v soboto, 22. t. m. ob pol 20 v salonu restavracije »Sestica«, Tyrševa c. 6. Obpravljala se bodo važna vprašanja našega stanu.

Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, priredi za svoje člane in po njih vpeljane goste v četrtek, dne 27. aprila poučno ekskurzijo na Javornik in Jesenice radi oglada obratov Kranjske industrijske družbe. Potuje se z vlakom, ki odhaja z glavnega kolodvora v Ljubljani ob 11.45. Zbirališče pol ure prej pred kolodvorskim poslopjem. Povratek z večernim osebnim ali brzim vlakom. — Ker je treba pravčasno in obvezno prijaviti Kranjski industrijski družbi čim točnejše število udeležencev, se sprejemajo samo pisemne obvezne prijave do torka, 25. t. m. ob 12 v mestnem tehničnem oddelku, Nabrežje 20. septembra, 2-II, soba št. 27. Obenem s prijavo mora vsak plačati znesek 10 din, ki se mu bo vrnil med vožnjo. Če pa se prijavljene ekskurzije ne bo udeležil, zapade ta znesek v korist društvenega Podpornega fonda.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 večer:

Četrtek, 20. aprila: »Kaj je resnica?« Red B. Petek, 21. aprila ob 15: »Hlapci«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. Izven.

Sobota, 22. aprila: »Potovanje v Benetke«. Red A. Nedelja, 23. aprila: »Živi mrtvec«. Izven. Znižane cene.

OPERA — začetek ob 8 večer:

Četrtek, 20. aprila: »Werther«. Red Četrtek, Goslovanje Josipa Gostiča. Petek, 21. aprila: Zaprti. Sobota, 22. aprila: »Falstaff«. Premiera. Nedelja, 23. aprila: ob 15 »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Vse za šaloc. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 24. aprila: Akademija Sokola Ljubljana-matica. Izven.

Verdi je napisal svoje poslednje operno delo »Falstaff« v 80. letu svoje starosti ter pokazal še takrat nihče svoje svežosti in ustvarjalne moči, kakor nihče drugi. Invencija, akordika, predvsem pa kontrapunktika, katere se je v veliki meri poslužil v tem svojem poslednjem delu, je tako pestra in bogata kakor malokje. Poudarjeno je pokazal in dokazal tudi v »Falstaffu« Verdi, da mora biti belcantistični princip najvažnejše bistvo vsake prave opere. Na koncu »Falstaffa« je napisal Verdi svoje znamenito fugo, ki je ena največjih in pomembnejših fug glasbene literature sploh. Ta fuga je zasnovana nekako na reku, ki pravi: kdor se poslednji smeje, se smeje najbolje. Premiera »Falstaffa« pod taktirko in v režiji ravnatelja Polića bo v soboto, dne 22. t. m. za premierski abonma. V naslovni vlogi Robert Primozič. Ostale vloge: Kogejeva, Vidaličeva, Ribičeva, Janko, Banovec, Marčec, Sanein in Zupan.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 20. aprila, ob 20: »Upniki — na plan«. Red C.

Petek, 21. aprila: Zaprti.

Canjkarjevo dramo »Potopljeni svet« so v Ljubljani uprizorjali z izvrstnim uspehom in bo tudi za naše občinstvo nekaj svojevrstnega. Zlasti velja to za skrajno napeti prizor nastopa med glavnim junakom, bivšim bogoslovnim profesorjem dr. Pavlom Veljajem in monsignorjem. — Sploh pa je »Potopljeni svet« najzanimivejša slovenska novitela zadnjega časa in zasluži, da bo uprizorjena v okviru Umetnostnega tedna.

Maribor

Akademski pevski zbor iz Ljubljane pride v Maribor, kjer bo imel 17. maja koncert slovenske pesmi iz dobe narodnega preporoda in dvorani »Unionac« ob 20. uri. Kdor koli je v Mariboru hodil poslušat APZ, se je letos že bal, da ga v Mariboru ne bo, ker je že precej časa poteklo od zborovnega koncerta v Ljubljani, kajti vsako leto je koncertu v Ljubljani sledil koncert v Mariboru; toda razmere so letos hotele drugače: dvorana je znaj zasedena in moramo malo počakati. — Sprejmemo naš APZ, kakor zasluži za svoje večletno delo in še posebej za to, da nam prinese najlepšo pesem, ki je užigala in bodrila naše prednike.

Boj za romunsko nafto

Največji družbi z romunskim kapitalom sta šele na petem in šestem mestu

Romunija je ena tistih evropskih dežel, ki se lahko ponaša z izrednim zemeljskim bogastvom. V prvi vrsti pa je ta dežela oblagodajena s petrolejem in nafto, ki ima v sedanjih »motoriziranih« Evropsi zelo pomembno vlogo. Zato ni čudno, da je prišlo do pravega tekmovanja v tem, katera tujih držav bo imela v bodoče prednost pri nakupovanju romunskega petroleja. Ne samo na račun svojega ogromnega petrolejskega bogastva, pač pa tudi na račun omenjene tekme prihajajo v romunsko državno blagajno nemajhni zneski, ki naj bi prinesli v to deželo večje blagostanje.

Proizvodnja nafte v zadnjih treh letih za 25 % manjša

Koliko nafte ima v sebi romunska zemlja, kažejo najbolj podatki, ki so jih dali po zadnji oceni romunski gospodarski strokovnjaki. Po teh podatkih so od začetka lanskega leta dalje pridobili na ozemlju današnje Romunije skupno 167.000.000 ton nafte. Izvir, ki jih zdaj izčrpavajo Romuni, imajo v sebi še vedno okoli 30.000.000 ton nafte. V zadnjih treh letih se je proizvodnja nafte povsod v Romuniji zmanjšala za 25%. Z ozirom na to trdijo črnogledi, da so romunski izvir nafte že očitno izčrpani in z gotovostjo pričakujejo, da bo Romunijo zadel v kratkem hud gospodarski udarec, ker ne bo mogla več prodajati nafte v druge države in tako tudi ne bo imela več dohodkov od nekdanjega velikega svojega zemeljskega bogastva.

Nasprotno pa trdijo optimisti, da so v Romuniji še neizmerna, dozdaj še nenačeta ležišča, iz katerih bi Romunija lahko dobila najmanj še 100 milijonov ton nafte. Poleg tega so v Transilvaniji številni bogati izviri zemeljskega plina, ki se vedno pojavlja tam, kjer je v zemlji nafta. Zato upravičeno sklepajo, da

zaloge nafte v Romuniji še davno niso izčrpane

leže pa v mnogo večji globini, do katere z dosedanjimi tehničnimi sredstvi še niso mogli prodreti. Ko bo izpolnjen način pridobivanja nafte, se bodo Romuniji odprli novi dragoceni zemeljski zakladi.

Ker se je zmanjšala v zadnjih letih proizvodnja nafte, se je nujno moral zmanjšati tudi njen izvoz v tuje države. Največ nafte so dozdaj izvozili preko Constance. Leta 1936 so Romuni izvozili preko tega pristanišča 4.467.504 ton nafte, leta 1938 pa samo še 3.317.789 ton. Razmeroma manj se je zmanjšal izvoz romunske nafte po Donavi v Romuniji sosedne države. Leta 1936 je ta izvoz znašal 1.200.833 ton, lani pa 1.145.642 ton.

Pogodba med Francijo in Romunijo

Francija je z Romunijo vezana s staro pogodbo, po kateri kupuje del romunske nafte, ki od

celotne proizvodnje pripada romunski državi zaradi zagotovitve svojih vojaških naročil v Franciji. Leta 1936 je bilo nafte 600.000 ton. Lani pa je ta količina padla skoraj za polovico in se bo šele na podlagi novega sporazuma spet povečala.

Nemčija je kupila v Romuniji leta 1936 približno četrtno potrebne nafte, leta 1938 pa samo 10%. Anglija je kupila lani samo 3% od celotne svoje potrošnje nafte, ki znaša 11.000.000 ton.

Družbe povečini v romunskih rokah

Romunske družbe so upravile v delnice okoli 10.500 milijonov lejev, od katerih jih je približno 36% v rokah Angležev in Holandcev. Družba »Astra Romana« je podružnica družbe »Royal Dutch-Shell«. To je največja družba z letno proizvodnjo 1.600.000 ton. Družbin kapital znaša 2.034 milijonov lejev. Na drugem mestu je družba »Romana Americana«, podružnica družbe »Standard-Oil«. Njena proizvodnja znaša 920.000 ton, njen kapital pa 900 milijonov lejev. Družba »Concordia« ima kapital 867 milijonov lejev in je v belgijskih rokah.

Družba »Steaua Romana« ima leto 746.000 ton proizvodnje in so v njej enako zastopane romunske, francoske in angleške koristi. Družbo »Unirea« nadzorujejo Angleži. Največji družbi z romunskim kapitalom sta »Creditul Minier« in »Industria romana de petrol«, toda po višini kapitala in po količini proizvodnje sta ti dve družbi šele na petem in šestem mestu.

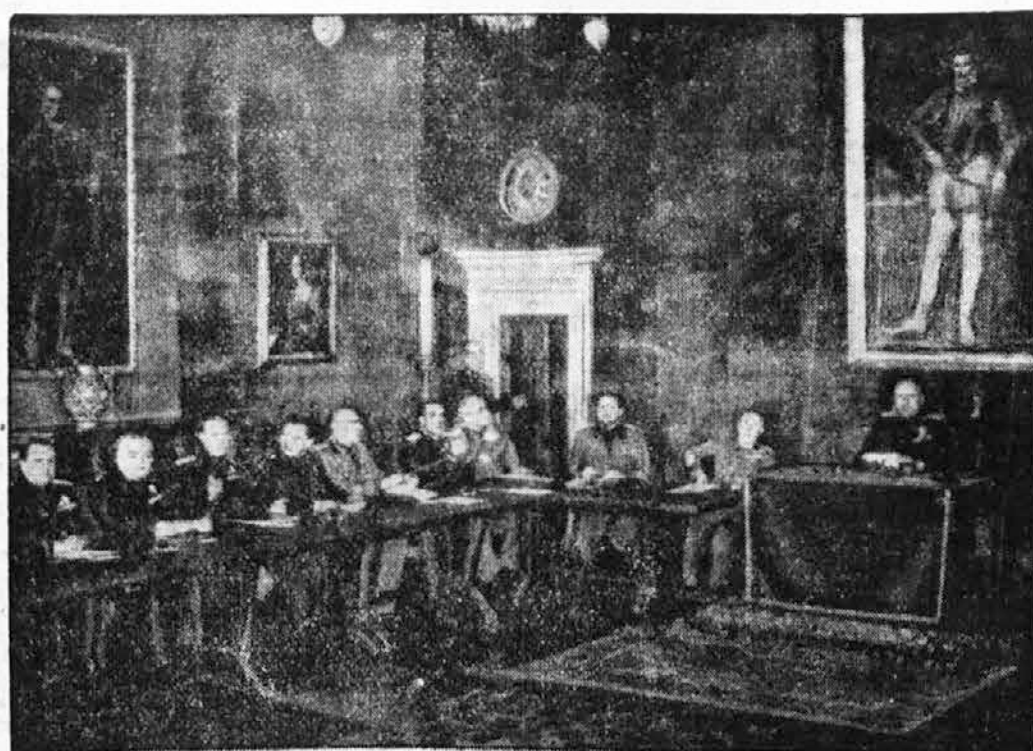
Po novem trgovinskem sporazumu med Romunijo in Francijo se bo prodaja romunske nafte v Francijo sicer povečala, ne bo pa presežla stopnje iz leta 1936. Letos bi Francija morala izvoziti iz Romunije 490.000 ton bencina za avtomobile, 50.000 ton mineralnega olja in 20.000 ton petroleja.

Anglija še vedno podpira španske begunce

Državni podtajnik v Foreign Office Buttler je izjavil v poslanski zbornici, da namerava angleška vlada dati svoj nakladni prispevek 40.000 funtov šterlingov mednarodnemu odboru za pomoč otrokom španskih beguncem. Vlada je obljubila, da bo to storila v primeru potrebe. Po poročilih o delavnosti angleškega Rdečega križa je ta delavnost v taboriščih v jugovzhodni Franciji zadovoljiva, za kar se je treba zahvaliti denarni pomoči angleške vlade v znesku 50.000 funtov šterlingov. Angleška vlada je sklenila nakladno pokloniti španski vladi 500 ton hrane za siromašno madridsko prebivalstvo. To hrano bodo prepešali iz pristanišča v Bilbau-u v Madrid na 25 tovornih avtomobilih, ki jih je dala na razpolago angleška vlada in ki jih bodo vozili angleški šoferji.

Spomenik številnim žrtvam, ki jih je zahtevala španska državljanska vojna. Stoji na Porta de Alcalá v Madridu.

Tako zaseda veliki fašistični svet. Na desni Mussolini, levo od njega maršal de Bono, maršal Balbo, četrti od desne proti levi zunanji minister grof Ciano.

Zadnja novost z newyorške razstave:

Priprava, ki bo pobila na dan 4 milijone muh

Rodbina Du Pont de Nemour ne slovi samo po tem, da je tja šel iskat Rooseveltov sin svojo nevesto, ozir. ženo, pač pa nosi to ime tudi veliko podjetje, ki izdeluje najrazličnejše proizvode, celofan, topove, municijo itd. Zadnje čase pa je zaslovelo tudi po tem, da je sklenila s predsednikom letošnje newyorške razstave Grover Whalenom pogodbo, da bo dobavljalo vsak dan po štiri milijone muh, in sicer samih mladih muh, ki še niso nikdar imele svoje zalege.

Tem »deviškim« muham je usojeno izredno kratko življenje. Odgajali jih bodo v velikanskih množinah, kakor pač to zahteva pogodba, sklenjena s predsednikom newyorške razstave, v nalašč zato narejenih prostorih, nato pa jih bodo pred radovednimi obiskovalci razstave s posebno pripravo pobijali.

Predsednik razstave Grover Whalen je dejal, da obiskovalci razstave, ki jih cenijo na 60 milijonov, ne bodo videli v razstavnih prostorih niti ene muhe. Tam bodo namreč namestili na raznih krajih te najnovejše priprave — »uničevalke muh«.

„Premoč ali sužen stvo v kinematografu“

Pod pokroviteljstvom princese Piemontske bo v Firenci od 29. aprila do 3. maja četrti mednarodni kongres za glasbo. Kongres prirede v okviru firenških glasbenih svečanosti. Med točkami, ki so na dnevnem redu kongresa, bo razprava o pomenu glasbe v sodobnem življenju in o »premoči ali suženstvu glasbe v kinematografu«. Iz tujine je prijavljenih mnogo udeležencev.

Italija - 44.162.000 ludi

Po statističnih podatkih je imela konec marca letos kraljevina Italija, računajoč pri tem tudi štiri pokrajine v Libiji 44.162.000 prebivalcev.

Češki borovec sredi Berlina

Mlaj, ki ga bodo letos postavili v Berlinu, bodo pripeljali iz čeških gozdov v Sudetih. To bo velikanski borovec, ki ga bodo posekali v bližini slovitega prastarega gozda pri Kubani. Borovec je star 400 let in je visok 52 m.

Ameriška zemlja ob Južnem tečaju

Zunanji minister Cordell Hull je imel daljši razgovor s slovitim polarnim raziskovalcem Ellsworthom. Razgovorjala sta se o novi polarni odpravi v pokrajine okoli Južnega tečaja. Ta nova odprava naj bi jasno predločila vse to, kar so razne druge ameriške ekspedicije odkrile v teh krajih. Ellsworth zahteva, da mora ozemlje 81 kvadratnih milj ob Južnem tečaju postati last Združenih ameriških držav.

in je njihovo izredno učinkovito delovanje zjamčeno.

Nekateri so res že kar v strahu, da bodo te Groverjeve priprave za pobijanje muh tako učinkovite, da bodo uničile vse muhe pa New Yorku in okolici v nekaj dneh. To bi bilo slabo, ker na razstavi potem ne bi mogli prikazovati te novosti. Iznajditelji te najnovejše priprave pa hočejo na vsak način pokazati, kako popolna je ta njihova iznajdba. Zato so začeli iskati zanesljive dobavitelje muh. Teh muh pa bi moralo biti vsak dan, kakor rečeno, najmanj štiri milijone, povrhu pa bi morale biti to same mlade muhe, torej same takšne, ki še niso okusile žrtev materinstva. To pa zato, ker so mlade muhe mnogo bolj odporne in bi se na njih učinkovitost nove iznajdbe mnogo bolje lahko pokazala.

Štiri milijone muh pa ni mogoče kar tako naloviti v enem dnevu, in povrhu še paziti na to, da bodo same mlade. Zaradi tega se je bogata rodina Du Pont de Nemour odločila v posebnih prostorih odgajati muhe in jih dobavljati newyorškemu velejemju.

Amerikanci so s tem najnovejšim izumom spet poskrbeli, da ljudje, ki jih bo toliko milijonov prišlo gledat najraznovrstnejše zanimivosti, ne bodo dolgočasili. Ker pa ta priprava ne bo preveč draga, si jo bo marsikdo lahko nabavil in bo doma v svojem kraju lahko v nekaj dneh pregal vse muhe, čeprav jih ba še toliko.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 20. aprila: 12 Jožek in Ježek — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Pester spored radijskega orkestra — 18.40 Slovenska za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 »Za Krajno premoženje: Ob 230. letnici izida Valvazorjeve Slave vojvodine Kranjske. — Vesta prizorov o življenjskem delu velikega moža. — Rokopis pripravil Niko Kuret. Izvajajo člani radijske igr. družine. Vodi inž. Ivan Pengov — 21 Reprodukcijski koncert sinf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emona«. — Konec ob 23.

Petek, 21. aprila: 11 Solska ura: V Slovenski Krajini (gđ. Julija Šušteršič) — 12 Naša pesem (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Zenska ura: Leloške modne novosti (gđ. Modra Marija) — 18.30 Francoske popevke (plošče) — 18.40 Francoskina (g. dr. Stanko Lebon) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pomladanske planinske ture (g. dr. Arnoš Brile) — 20 Po domače (plošče) — 20.30 Koncert. Sodeluje: gđ. Stanka Korenčanova in radijski orkester. Dirigent D. M. Sijanec — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče. — Konec ob 23.

Zahtevajte povsod naš list!

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Tako se je godilo v tem trenutku tudi princu Ivanu brez dežele. Le da je bila pri njem zvitost prirodna lastnost, ki se je bila v dolgotrajni službi neznačajnemu gospodarju razvila do izredno uporabnega in učinkovitega orožja, ki je bilo vse doslej princu Ivanu brez dežele prišlo že nešteto krat prav, saj mu je skoraj vedno bilo pomagalo razvozlati tudi položaje, ki so bili videti že brezupni.

Zvitost in prebrisano je bila morda edina v princu Ivanu brez dežele izrazitejša in močnejša razvita lastnost. Ta lastnost ga je bila že nešteto krat napravila v težkih slučajih podobnega spolzki jegulji. Kakor jegulja se je znal spretna izmuzniti tudi kadar so ga bile že zgrabile močnejše roke kakor s kleščami.

»Rihard!« je spregovoril, ko se je dvignil s tal.

Njegove besede so zvenele toplo. — Človek bi dejal, če bi sedel le po zvenku in barvi glasu, da se v teh njegovih besedah skrivata sama res globoko občutena ter prijetna bratavska ljubezen in nežnost.

Toda Rihard z Levjim srcem se ni lal prevarati.

»Mislil si, kajne, da so me ubili?«

Rihard z Levjim srcem ni spregovoril eh besed niti malo strogo ali razserjeno. Prince Ivana brez dežele je spreletelo mrzlo. Ni bil vajen, da bi njegov brat

takrat, kadar je čutil, da se mu je bila zgodila krivica, govoril tako mirno in obrzdano.

Rihard je takoj nadaljeval:

»Nisi mogel pričakati, da bi bil sam umrl, kaj? Nesrečnež! Dvignil si se proti meni prav tako kakor si se bil svoje čase dvignil proti svojem lastnemu očetu, da bi mu odvzel in iztrgal sveto krono mogočnega angleškega kraljestva. Zveval si se bil z nevrednim, zlobnim in malopridnim služabnikom Guyjem Gisbourneškim, da bi me vrgel in da bi v moji odsotnosti sam zasedel angleški prestol! Nobenih sredstev se nisi ustrašil, da bi bil dosegel svoj namen! Zoper moje življenje si zasnoval gnusen morilski naplek! Toda kakor vidiš, je bil ta tvoj naplek prekrizan! Ziv stojim pred teboj, tvoj Dickon, ki si ga bil poslal, pa je mrtev kakor je mrtev tudi tvoj sramotni zaveznik Guy Gisbourneški! In kdo je prekrizal vse te in tebe enakih podle namere? Nihče drugi kakor tisti, ki si jih bil ti ves čas ko sem bil jaz odsoten, preganjal z vsemi sredstvi, jih mrazil, ropal, plenil, jim požigal domove in mučili! Moje ubogo saksosko ljudstvo, moji dragi prijatelji so bili, ki si jih bil ti preganjal! Ti moji dobri ljudje so mi rešili življenje, ti moji zvesti prijatelji so preprečili nakane, ki sta jih bila proti meni skovala ti in »odli Guy Gisbourneški! Zdej je konec, doigral si,

ti in vsi tvoji ničvredni zavezniki! V Angliji bo spet zavladal red in poštenje in pravica bo enaka za vse, za Saksonce prav tako kakor za Normane!«

Princ Ivan brez dežele ni obupal.

»Poslušaj me, Rihard, dragi brat! Ali mar jaz nisem tvoj brat?«

Ohrabil ga je bil cela na neki način ton, v katerem je bil govoril Rihard z Levjim srcem.

Nagonsko se je bilo v njem ta trenutek utrdilo prepričanje, da ima njegov brat dobro in plemenito srce in da njegova kazen najbrž ne bo tako huda kakor je bil pričakoval. Morda mu bo še celo oprostilo, če se mu bo le posrečilo, da se bo na pripraven način izlekel iz zagate.

Tedaj pa se je zanj oglašil še drug priprošnjik. Človek, na katerega princ Ivan brez dežele niti v sanjah ne bi bil mislil, da bi se v tem, zanj tako kočljivem položaju utegnil pri njegovem bratu velikodušno zanj potegniti, zlasti še po vsem tem, kar je bil temu človeku napravil.

»Da, kralj moj in gospod, on je res tvoj brat!«

Prijetni, blagodejni glas lady Marian je bil to. Neopazno se je bila postavila k svojemu zaščitniku, ki je stal na stopnicah ter prevzemal spet vse kraljevsko oblast po dolgi odsotnosti in po končanih spletkah, ki so mu bile že tako močno ogražale ponovno zasedbo angleškega kraljevekega prestola in prevzem angleške kraljevske oblasti, do katere je imel vso pravico, saj je bil popolnoma pravilno in veljavno okronan za angleškega kralja po milosti božji in po volji naroda, ki mu je povsem zaupal.

Lady Marian, njegova varovanka, na katero je bil že skoraj docela pozabil, je pristopila. Pod pazduho jo je vodil njegov vdani, požrtvovalni in junaški pomočnik, saksoski plemič, da nedavnega še pregnanec iz sherwoodskih gozdov, Robin Hood.

»Marian!«

Začuden je vzkliknil kralj Rihard z Levjim srcem te besede. Skoraj ni mogel verjeti svojim očem. Iz lepega otroka, katerega je bil zapustil, ko je odhajal na boj v Sveto deželo, je za njegove odsotnosti vzraslo prekrasno mlado dekle, lepota, da ji ni bilo para v vsej Angliji in ne na vsem svetu, kar ga je bil na svojih burnih poteh v tem dolgem času obredel.

»Moja draga Marian!«

Ponovno je vzkliknil, nato pa je pristopil k lady Marian ter si jo pritnil na prsa.

»Dolgo te že nisem videl!«

Lady Marian je zaupljivo skrla svojo glavo na njegovih širokih, mogočnih preih.

Zdej pa se je spet oglašil princ Ivan.

Kako prav mu je bila prišla pripomba lady Marian! Kakor resilne bilke se je je oprijel.

»Da, Rihard, tvoj brat sem! Ne dvigaj rok nad svojega rodnega brata! Ne maži si rok z njegovo krvjo!«

Pri teh besedah se je globoko priklonil in se napravil kakor bi že polagal glavo na tla pod krvniško sekuro ali pa jo predajal v roke lady Marian.

Kralj Rihard pa mu je odgovoril:

»Čeprav si moj brat, ti ne morem odpustiti zločinov, ki si jih bil zagrešil nad mojim narodom v času, ko sem bil jaz

odsoten! Ti sam dobro veš, kaj vse si zagrešil nad svojim ljudstvom!«

Glas kralja Riharda z Levjim srcem je pri teh besedah zvenel nekoliko neizprosno in na vso moč hladno.

Obraz se mu je zresnil in postal mračen. Modrikastordeča šiljasta bradica pa mu je pomigala, ko je izgovoril poslednjo besedo.

Resilna misel se je zablskala v Ivanovi glavi.

»Filip je kriv!«

Tako je bolj dahnil kakor spregovaril. Stlil je, da mu gre zdaj prav zares za glavo in zato je poskusil zvaliti vsaj največji del krivde na francoskega kralja Filipa. Kralj Rihard z Levjim srcem je imel pač dovolj razlogov, da je sovražil in se jezil na francoskega kralja Filipa II., s katerim sta bila že dolgo v smrtnem sovraštju. To dejstvo je zdaj poskusil izrabiti tudi domiselni princ Ivan brez dežele, ki je v smrtni nevarnosti za lastno življenje mislil še vse hitreje in bistroumnejše kakor sicer. — Zdelo se mu je, da bo Riharda s temi besedami brez dvoma pripravil, da mu bo verjel in da bo v resnici obdolžil za krivca vsega gorja in za začetnika veleizjaje, ki je nastopila po njegovem odhodu v Sveto deželo, francoskega kralja Filipa II.

Pa se je v svojih zvitih računih tokrat princ Ivan brez dežele temeljito zmotil.

Kralj Rihard z Levjim srcem je predbor poznal svojega pokvarjenega brata v dno duše, da bi ga bilo utegnilo njegovo namigavanje in izgovarjanje speljati na krivca pot ter pretentati. Lisjak je bil ta Ivan, vendar pa le še premalo zvit.